

ACCOUNTANTSVERSLAG JAARREKENING CONTROLE 2022

Gemeente Westerwolde

12 juli 2023

Aan de Raad van de
gemeente
Westerwolde

Postbus 14
9550 AA SELLINGEN

Datum
12 juli 2023

Ons kenmerk
2023.293

Behandeld door
Erik Vriesen
Erik Pot

Geachte leden van de Raad,

Hierbij brengen wij u ons accountantsverslag uit over onze bevindingen bij de controle van de jaarrekening 2022 van de gemeente Westerwolde. De controle (en dit verslag) is gericht op het verstrekken van een controleverklaring bij deze jaarrekening. Een concept van dit verslag is ambtelijk en bestuurlijk besproken en behandeld in de afstemmingsgroep.

Bij de jaarrekening 2022 van de gemeente Westerwolde zijn wij voornemens een controleverklaring met een beperkend oordeel te verstrekken betreffende de rechtmatigheid en een goedkeurend oordeel betreffende de getrouwheid.

In het accountantsverslag geven we onze analyse van het vermogen en het resultaat, bespreken we de aanpak en bevindingen ten aanzien van significante risico's en andere belangrijke bevindingen. Ook gaan we in op de administratieve organisatie en nemen we de communicatie op die we wettelijk verplicht zijn met u te delen. Het accountantsverslag dient in samenhang met de managementletter van 14 februari 2023 te worden gelezen.

Wij bedanken de organisatie voor de open en constructieve wijze van samenwerking bij het verrichten van onze controlewerkzaamheden en zijn vanzelfsprekend graag bereid een nadere toelichting te verstrekken.

Met vriendelijke groet,
Eshuis Registeraccountants B.V.
Was getekend: drs. E. Vriesen RA

Agenda

- Proces en algemeen beeld
- Specifieke onderwerpen
- Conclusies
- Verplichte onderwerpen

Eshuis

REGISTERACCOUNTANTS

Proces en algemeen beeld

Proces

- Controle jaarrekening start gepland 8 mei 2023.
- Jaarrekening bleek niet gereed en cijfermatig nog onvoldoende onderbouwd, 10 mei 2023 controle gestaakt.
- Technische problemen met softwarepakket ten behoeve van de jaarrekening
- Hervatting controle op 22 mei 2023.
- Onvolledig balansdossier leidt tot aanvullend overleg, nagekomen boekingen en resultaatcorrecties.

Algemeen Beeld financieel

Het jaar 2022

- Structureel en incidenteel een positief saldo.
- Groot verschil tussen begroting voor en na wijziging en realisatie.
- Veel incidenteel geld (Oekraïne, Ter Apel, Energietoeslag).
- Verbetering vermogenspositie, reserves lopen op tot afgerond 55 mln.

Het jaar 2023 en verder

- Komende jaren veel incidenteel geld beschikbaar.
- Ravijn in 2026 en latere jaren nog niet opgelost.

Algemeen Beeld Interne Beheersing

Het jaar 2022

- Kleine stapjes vooruit, team weer op sterkte maar nog niet op stoom.
- Jaarrekeningproces is te weinig een organisatieproject en te veel van Financiën. Daardoor gebrekkige doorstroom van informatie, bijvoorbeeld SiSa, subsidies, voorzieningen, sociaal domein.
- Aanbestedingen opgepakt, risico's lager dan voorheen maar niet weg.
- Incidentele geldstromen maken sturing lastiger en arbeidsintensief.
- Rechtmatigheidsverantwoording, uitvoering op korte termijn opstarten.
- Upgrade en verbreding verbijzonderde interne controle nodig.

Oordeel

- Getrouwheid: GOEDKEUREND
- Rechtmatigheid: OORDEEL MET BEPERKING

Eshuis

REGISTERACCOUNTANTS

Specifieke onderwerpen

Europees aanbesteden

- Proces op inkoop is versterkt, diverse inkooptrajecten doorlopen.
- Afwegingen over keuze van procedure beter documenteren.
- Spoedeisend belang blijft niet altijd spoedeisend, voor contractering 2023 was actie vereist vanuit Gemeente Westerwolde om aan de aanbestedingswet te voldoen.
- Stapeling van opdrachten blijft een risico.
- Fouten: € 1.816.000.

Prestatielevering subsidies

- Kern: heeft de subsidieontvanger globaal de activiteiten verricht die zijn afgesproken?
- Dossiervorming en processturing moet verbeteren.
- Duidelijker conclusies verbinden aan verkregen informatie.
- Doorontwikkeling op sturing op maatschappelijke waarde.

SiSa

- Sterke groei in aantal regelingen.
- Sterke groei in financieel belang.
- Geen duidelijke versterking in informatiestromen in de organisatie en informatie van derden.
- Proces moet verbeteren door benoemen SiSa coordinator en tijdige opstart uitvraag benodigde informatie.
- Diverse aanpassingen in cijfers doorgevoerd tijdens de controle.

Sociaal domein

- Ketenaafhankelijkheid is onveranderd.
- Eigen interne controles leiden niet tot majeure bevindingen.
- Toetsing op ontvangen verantwoordingsinformatie WMO is verbeterd.
- Leidt tot € 224.000 onzekerheid.
- PGB's, toetsing op feitelijke levering eerder uitvoeren en beter vastleggen.
- Jeugdwet: onzekerheden bij RIGG € 199.000.
- Prestatielevering WMO vervoer nog aandachtspunt, informatiestroom vanuit vervoerder en koppeling met klachten en klanttevredenheid moet beter.
- Data analyse nog in de kinderschoenen.

Begrotingsrechtmatigheid

- Analyse van verschillen kan beter, de waarom-vraag wordt in de jaarrekening nog beperkt beantwoord.
- Afspraken tussen raad en college over timing van begrotingswijzigingen moeten scherper worden gemaakt.
- Sturing en bewaking investeringskredieten aanscherpen, tussentijds weinig aandacht voor.
- Rechtmatigheidsfout overschrijding investeringskredieten van € 180.000.

Grondexploitatie

- Nieuwbouw nog haalbaar en betaalbaar door rente en gestegen kosten?
- Effecten nog niet volledig doorgerekend in 2022.
- Schattingonzekerheden worden dus groter.
- Herijking en prognoses voldoende actueel ter onderbouwing jaarrekening.
- Waarderingscorrectie € 330.000 in de jaarstukken verwerkt.

Fiscaliteit

- Btw-mengpercentage periodiek toetsen in verband met aanpassingen kostenstructuur.
- Loonheffing, uitnutting WKR leidt niet tot problemen.
- Registratie kilometers voor bedrijfsauto's periodiek toetsen en eventueel consequenties aan verbinden.
- Vpb-berekeningen koppelen aan grex-herzieningen.
- Analyse van verbreding vennootschapsbelastingplicht nog niet voorhanden. Dit is een actiepoint voor 2023.

Beheer en onderhoud

- Beheerplannen zijn niet up to date en nog niet volledig financieel vertaald. Actualisatie noodzakelijk, betere sturing op uitvoering inrichten.
- Verduurzaming nog niet in alle plannen meegenomen.
- Opnieuw onderuitputting op veel onderhoudsbudgetten.
- Risico's op achterstallig onderhoud zijn dus nog niet weggenomen. Risicoparagraaf benoemt dit ook.
- Privé gebruik gereedschappen, aansprakelijkheid sturing op tijdige keuring en onderhoud kan steviger.
- Keuze voor wijze van financiering: voorziening of reserve. Herijken en vastleggen in Nota reserves en voorzieningen (bestemmingsreserve groot onderhoud gebouwen).

Onderwijs

- Effecten van NPO en Oekraïne goed zichtbaar in cijfers.
- Governance is in beweging.
- Financiële positie is goed.
- Aanscherping afspraken Gemeente - OOW nodig, idem met MFA's.
- IT-omgeving blijft aandachtspunt in termen van sturing en eigenheid.
- Voorziening jubileumuitkeringen. Onzekerheid van € 17.000, omdat rekenrente van 0% is gehanteerd.

Schattingen

- Debiteuren SoZa: Parameters voor de voorziening zijn in 2022 herijkt.
- Waarderingsystematiek zal in de komende jaren worden beoordeeld.
- Voorzieningen niet altijd in lijn met beheerplannen, prijscomponent volatiel.
- Grondexploitatie, actuele ontwikkelingen woningmarkt nog niet vertaald.
- Afgrenzing van overlopende posten leidt tot een controleverschil van € 150.000 vanwege nagekomen facturen.
- Conclusie: Geen tendenties onderkend.

Bevindingen IT-omgeving

- Contractmanagement GRID in beweging.
- Effect nieuwe afspraken nog niet waarneembaar in 2022.
- Verkrijging uitvoeringsinformatie moeizaam.

Conclusies

Controletoleranties en -verschillen (1/2)

De gehanteerde toleranties zijn:

	Fouten	Onzekerheden
Goedkeuringstolerantie	€ 1.100.000	€ 3.300.000
Rapporteringstolerantie	€ 55.000	€ 165.000

Controletoleranties en -verschillen (2/2)

Aard van de controleverschillen (fouten)	Rechtmatigheid	Getrouwheid
Nagekomen facturen niet meer verwerkt	€ 150.000	€ 150.000
Aanbestedingsfouten	€ 1.816.000	NVT
Overschrijdingen investeringskredieten	€ 180.000	NVT
Totaal controleverschillen	€ 2.146.000	€ 150.000

Aard van de controleverschillen (onzekerheden)	Rechtmatigheid	Getrouwheid
Verantwoordingsinformatie sociaal domein lokaal	€ 224.000	€ 224.000
Verantwoordingsinformatie RIGG	€ 199.000	€ 199.000
Totaal onzekerheden	€ 423.000	€ 423.000

Verplichte onderwerpen

IT-omgeving

Continuïteit en betrouwbaarheid van de geautomatiseerde gegevensverwerking

In overeenstemming met artikel 2:393 van het Burgerlijk Wetboek delen wij u mee dat er naar aanleiding van de controle van de jaarrekening geen zaken betreffende de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking zijn op te merken.

Onze jaarrekeningcontrole is gericht op het geven van een oordeel omtrent de jaarrekening zelf en is niet primair gericht op het doen van uitspraken omtrent de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking als geheel of van onderdelen daarvan.

Onze bevindingen daaromtrent raken dan ook slechts die onderdelen die wij onderzocht hebben in het kader van de jaarrekening, wat wil zeggen dat wij ter zake geen volledigheid pretenderen. Hiervoor is een specifiek daarop gericht onderzoek noodzakelijk.

Gelet op de beperkte mate van geautomatiseerde beheersmaatregelen in uw organisatie is een dergelijk onderzoek niet noodzakelijk voor de uitvoering van onze werkzaamheden. Uit onze controle zijn geen bijzonderheden gebleken waarop wij u via deze rapportage willen attenderen.

Onafhankelijkheid

Onafhankelijkheid gewaarborgd

De beroepsorganisatie van accountants NBA heeft de voorschriften in het kader van de onafhankelijkheid opgenomen in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO). De naleving van de beroepsregels, waaronder de ViO is in de organisatie van Eshuis Registeraccountants ingebed. Op basis van onze toetsing aan deze verordening concluderen wij dat onze onafhankelijkheid als certificerend accountant bij de gemeente Westerwolde voldoende is gewaarborgd. Wij hebben het afgelopen jaar geen andere opdrachten voor u uitgevoerd dan de controle van de jaarrekening en de direct daarmee samenhangende werkzaamheden.

Fraude (1)

Van de accountant wordt op grond van de regels van de beroepsorganisatie (NBA) een professioneel-kritische houding verwacht ten aanzien van afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude in de jaarrekening maar ook met betrekking tot omkoping, corruptie, ondermijning en de naleving van andere wet- en regelgeving.

De aandacht voor het thema fraude en integriteit neemt de laatste jaren steeds verder toe. Het zorgt ervoor dat organisaties steeds vaker gevraagd wordt transparant te zijn in de visie, het beleid en het toezicht op het integer handelen in alle geledingen van de organisatie. Dat gaat dus niet alleen over fraude maar ook over misbruik en oneigenlijk gebruik, het hanteren van gedragscodes en de naleving van andere regelgeving bijvoorbeeld op het gebied van arbeidsomstandigheden en milieu. Dit geldt niet alleen op de werkvloer, maar vraagt ook iets van organisatie, college en raad.

Met ingang van 2022 wordt ook van gemeenten verwacht dat zij in het jaarverslag rapporteren over de fraudegevoeligheid van de organisatie. De kadernota rechtmatigheid is hierop aangepast. Rapporteren over fraude voelt in veel gevallen als een spannend onderwerp, zeker voor bestuurders. De afgelopen jaren hebben we steeds aandacht gevraagd voor het opstellen van een (fraude) risicoanalyse en de rapporteringsverplichting is een volgende stap in dit proces.

De accountant maakt zelf ook een inschatting van de frauderisico's binnen een organisatie, en vormt zich een beeld van de maatregelen van interne beheersing die de organisatie heeft getroffen om mogelijke fraudes van materieel belang te voorkomen en te bezien of deze maatregelen effectief zijn. Datzelfde geldt ook voor integriteitsrisico's en mogelijke niet-naleving van andere regelgeving. In onze controleverklaring voegen wij dit jaar voor het eerst een extra paragraaf toe waarin we de hoofdlijnen van de risicoanalyse en onze werkzaamheden vermelden.

Fraude (2)

In iedere organisatie bestaat een risico op het doorbreken van de interne beheersing door het management bij de totstandkoming van schattingen. We beoordelen in het kader van onze controle de interne processen op deze schattingen en doen detailcontroles op de uitgangspunten en aannames die aan significante schattingen ten grondslag liggen. Ook zijn we alert op ongebruikelijke transacties, samenwerkingsrelaties en de naleving van procedures die mede tot doel hebben transparantie en integer handelen te bevorderen. Elementen daaruit zijn controles op de prestatielevering bij inkooptransacties, het naleven van het inkoopbeleid en aanbestedingsregels. Daarnaast onderkennen we risico's in bepaalde delen van de opbrengstverantwoording.

Wanneer sprake is van een aanwijzing voor fraude, dan communiceren wij dit, afhankelijk van de aard van de fraude, met de directie en, in sommige gevallen, bij fraude in de top van de organisatie, of wanneer onvoldoende herstelwerkzaamheden worden ondernomen, met de raad. In dat geval rapporteren wij daar veelal separaat over. Tijdens onze werkzaamheden besteden wij ook aandacht aan elementen van beïnvloeding en druk die kunnen leiden tot een aantasting van de integriteit van het bestuurlijk handelen binnen de organisatie.

Tijdens de controle hebben wij een professioneel-kritische houding betracht ten opzichte van risico's van fraude in de jaarrekening, maar daarbij merken wij op dat onze controle niet specifiek gericht is op het ontdekken van fraude. Tijdens de uitvoering van onze controle van de jaarrekening 2022 van de gemeente Westerwolde hebben wij geen aanwijzingen verkregen dat er sprake is geweest van materiële fraude.

Continuïteitsbeoordeling

In het kader van de jaarrekeningcontrole beoordelen wij ook het vermogen van de gemeente Westerwolde om de activiteiten in de komende twaalf maanden voort te zetten. Elementen die we in deze beoordeling betrekken zijn onder meer de vermogenspositie, de begroting voor het komende boekjaar, de afhankelijkheid van eigen inkomsten, de risico's die u zelf identificeert en uiteraard ook de risico's die wij als uw accountant signaleren. Net als ten aanzien van het onderwerp fraude is ook rapportering in de controleverklaring over continuïteit met ingang van 2022 verplicht. Hoewel vanwege de wettelijke waarborgen feitelijke discontinuïteit van uw gemeente als geheel niet aan de orde is, kan onder omstandigheden de financiële positie wel aanleiding zijn tot het schrappen van taken of het afstoten van activa. Ook externe ontwikkelingen zoals de coronapandemie en de energieprijzontwikkeling zijn van invloed op de manier waarop naar uw financiële positie gekeken wordt in onze controleverklaring is meer informatie dan voorheen opgenomen over de continuïteitsbeoordeling die wij uitvoeren. Om die reden vragen wij uw aandacht voor deze beoordeling. Ons werk begint immers met uw eigen inschattingen over de toekomst.

De continuïteitsafwegingen worden bij u op dit moment veelal impliciet gemaakt en zijn in beperkte mate onderdeel van een proces waarin organisatie en gemeentebestuur worden betrokken. Wij adviseren u het thema continuïteit het komende jaar nadrukkelijker op de agenda te zetten.

Eshuis

REGISTERACCOUNTANTS

Verplichte rapportage inzake de SiSa-bijlage

SiSa-bijlage (1/2)

Nummer specifieke uitkering conform SiSa bijlage 2022	Specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout / onzekerheid
JenV A8	Regeling eenmalige specifieke uitkering voor gemeenten i.v.m. het treffen van maatregelen [...] criminaliteit veroorzaakt door asielzoekers in 2021 en 2022	NVT	NVT	NVT
JenV A13	Regeling specifieke uitkering naleving controle coronatoegangsbewijzen	NVT	NVT	NVT
JenV A15	Regeling eenmalige specifieke uitkering voor gemeenten i.v.m. het treffen van maatregelen ter vermindering van overlast en criminaliteit veroorzaakt door asielzoekers in 2022 en 2023	NVT	NVT	NVT
JenV A16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	NVT	NVT	NVT
FIN B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp aan gedupeerden kinderopvangtoeslagproblematiek 2021	NVT	NVT	NVT
BZK C32	Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen	NVT	NVT	NVT
BZK C43	Regeling reductie energiegebruik woningen			
BZK C55	Aanpak energiearmoede	NVT	NVT	NVT
BZK C62	Regeling specifieke uitkering kwijtschelding gemeentelijke belastingen	NVT	NVT	NVT
OCW D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)	NVT	NVT	NVT
OCW D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingenonderwijsvertragingen	NVT	NVT	NVT
OCW D19	Tijdelijke onderwijshuisvesting ontheemden	NVT	NVT	NVT
IenW E84	Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023	NVT	NVT	NVT
EZK F1	Regeling aankoop woningen onder een hoogspanningsverbinding	NVT	NVT	NVT
EZK F9	Regeling specifieke uitkering Extern Advies Warmtetransitie	NVT	NVT	NVT

SiSa-bijlage (2/2)

Nummer specifieke uitkering conform SiSa bijlage 2022	Specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout / onzekerheid
SZW G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2022	NVT	NVT	NVT
SZW G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeentedeel 2022	NVT	NVT	NVT
SZW G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers en de Tijdelijke regeling overbruggingsregeling (Tozo)_gemeentedeel 2022	NVT	NVT	NVT
SZW G10	Wet inburgering 2021_gemeentedeel 2022	NVT	NVT	NVT
SZW G12	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	NVT	NVT	NVT
SZW G13	Regeling specifieke uitkering onderwijsroute	NVT	NVT	NVT
GRO GRO8C	Leefbaarheid Groningen	NVT	NVT	NVT
GRO GRO2C	Verkeer en vervoer Groningen	NVT	NVT	NVT
VWS H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport	NVT	NVT	NVT
VWS H8	Regeling Sportakkoord 2020–2022	NVT	NVT	NVT
VWS H12	Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken	NVT	NVT	NVT

Oordeel getrouwheid:
Oordeel rechtmatigheid:

GOEDKEUREND
ORDEEL MET BEPERKING